

HAFFNER TAMÁS

PhD-hallgató, Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar
Földtudományok Doktori Iskola
doktorjelölt, PTE Közgazdaságtudományi Kar Regionális Politika
és Gazdaságtan Doktori Iskola, haffner.tamas@ktk.pte.hu

**A MEGÚJULÓ ENERGIA TERMELÉS TÁMOGATÁSÁNAK
INTÉZMÉNYI VÁLTOZÁSAI –
A MEGÚJULÓ ENERGIA TÁMOGATÁSI RENDSZER BEVEZETÉSE**

*INSTITUTIONAL CHANGES IN SUPPORT FOR RENEWABLE
ENERGY PRODUCTION –
INTRODUCTION OF RENEWABLE ENERGY SUPPORT SCHEME*

ABSTRACT

The specific costs of using renewable energy sources are many times higher than the specific costs of using fossil fuels therefore its production needs support. Three types of support can be distinguished: investment supports, the green certificate system within the production subsidies and the feed-in tariff system. The latter support system has been operating in Hungary since 2003. Hungary ensured support for green energy production from renewable energy sources within the framework of Feed-in Tariff Payment Scheme since 2003 then within the framework of Feed-in Tariff Scheme (FiT) since 2007. Many criticisms have been expressed about the operation of FiT, from which the displacing effect arising from the bureaucratic nature of the system shall be emphasised. Renewable Energy Support Scheme (RESS) was introduced in Hungary in 2017. Within the framework of the scheme developed in accordance with the directive of the European Union, support can be ensured only through a tender procedure – except for small power plants. The new scheme has many opportunities however the bureaucratic procedure might even lead to a decrease in number of those intending to enter the system.

Kulcsszavak: Európai Unió, megújuló energia, Megújuló Energia Támogatási Rendszer

Keynotes: European Union, renewable energy, Renewable Energy Support Scheme

1. Bevezető

Az energiapolitika az 1950-es éveket követően a nemzetállamok fontos stratégiai kérdésévé vált, az energiatermelést domináló fosszilis energiahordozók egyenlőtlen földrajzi elhelyezkedése energiainportőr és energiaexportőr országokra osztotta fel a világot. Az energia politikai potenciállá, s több esetben háborút kiváltó okká vált a 20. század második felétől. Az utóbbi két évtizedben fokozódó figyelem hárult az Európai Unióban az energia-biztonság elérésére, a környezet megóvására és a természeti erőforrások hatékonyabb kihasználására, melynek következtében az energiapolitika az EU fontos stratégiai kérdésévé vált. Az Európai Unió 2010 márciusában fogadta el az Európa2020 stratégiát,¹ melynek energiapolitikai célkitűzéseként meghatározta, hogy az Unió egész területén 2020-ig az üvegház hatású gázok kibocsátásának 20%-os csökkentését, a bruttó energiafelhasználáson belül a megújuló energiaforrások 8,5%-ról 20%-ra növelését, valamint az energiahatékonyság 20%-os javítását kell elérni. Az Európai Tanács és az Európai Parlament a straté-

giában uniós szinten meghatározott, a megújuló energiaforrásokból előállított energia részarányára vonatkozó 20 százalékos célt a tagországok tekintetében eltérő mértékben határozta meg, mert a tagállamok kiinduló értéke, megújulóenergia-adottsága és energiahordozó-összetétele különböző volt. Ennek megfelelően az országspecifikus célokat a 2009/28/EK irányelv 1. számú mellékletében² a fenti adottságok és az országok gazdasági teljesítményének figyelembevételével, differenciáltan állapították meg. Magyarország esetében a célérték 13 százalékban került meghatározásra, mely a bázisértékhez képest 8,7 százalékos növelést, azaz a megújuló energiatermelő-kapacitás több mint megtriplázását jelentette.

1. táblázat: Európa 2020 stratégia nemzeti célértékei

Table 1.: National targets of Europe 2020 strategy

Ország	A megújuló energiaforrásokból előállított energiának a 2005. évi teljes bruttó energiafogyasztásban képviselt részaránya	Célkitűzés a megújuló energiaforrásokból előállított energiának a 2020. évi teljes bruttó energiafogyasztásban képviselt részarányára	Aktuális érték (2014)	Elvárt növekedés 15 év alatt
EU-28	–	20%	16%	–
Belgium	2,2%	13%	8,0%	10,8%
Bulgária	9,4%	16%	18,0%	6,6%
Csehország	6,1%	13%	13,4%	6,9%
Dánia	17,0%	30%	29,2%	13,0%
Németország	5,8%	18%	13,8%	12,2%
Észtország	18,0%	25%	26,5%	7,0%
Írország	3,1%	16%	8,6%	12,9%
Görögország	6,9%	18%	15,3%	11,1%
Spanyolország	8,7%	20%	16,2%	11,3%
Franciaország	10,3%	23%	14,3%	12,7%
Olaszország	5,2%	17%	17,1%	11,8%
Ciprus	2,9%	13%	9,0%	10,1%
Lettország	32,6%	40%	38,7%	7,4%
Litvánia	15,0%	23%	23,9%	8,0%
Luxemburg	0,9%	11%	4,5%	10,1%
Magyarország	4,3%	13%	9,5%	8,7%
Málta	0,0%	10%	4,7%	10,0%
Hollandia	2,4%	14%	5,5%	11,6%
Ausztria	23,3%	34%	33,1%	10,7%
Lengyelország	7,2%	15%	11,4%	7,8%
Portugália	20,5%	31%	27,0%	10,5%
Románia	17,8%	24%	24,9%	6,2%
Szlovénia	16,0%	25%	21,9%	9,0%
Szlovákia	6,7%	14%	11,6%	7,3%
Finnország	28,5%	38%	38,7%	9,5%
Svédország	39,8%	49%	52,6%	9,2%
Egyesült Királyság	1,3%	15%	7,0%	13,7%

Forrás: saját szerkesztés és számítás a 2009/28/EK irányelv alapján

Magyarország az uniós előírások végrehajtása érdekében megalkotta a Nemzeti Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Tervét,³ melyben a Kormány az uniós 13 százalékos előírást meghaladóan, 14,65 százalékos mértékű, ágazatonként differenciált vállalást tett a megújuló energiaforrások 2020-as részaránya tekintetében. Ez a vállalás kiemelt feladat elé állította a magyar energiaszektort, mert bár a megújuló energiaforrások termelésbe bevonható összkapacitása többszörösen is képes lenne fedezni a Föld teljes energiaszükségletét, azonban a megújuló energiaforrások kis energiasűrűsége, és az alkalmazásához szükséges technológia magas fajlagos költségigénye, és több esetben nagy területigénye mellett az energiaszükséglet kis részét képes jelenleg biztosítani.

2. Megújuló energiaforrások alkalmazásának fiskális támogatási lehetőségei

Bár a megújuló energiaforrások alkalmazásának fajlagos költsége az elmúlt évtizedekben folyamatosan csökkent, és várhatóan a technológiai fejlődés eredményeként a továbbiakban is csökkenni fog, jelenleg a megújuló energiaforrások alkalmazásának fajlagos költsége a fosszilis energiaforrások alkalmazása fajlagos költségének akár közel 28-szorosa is lehet.

1. táblázat: Különböző villamosenergia-termelő erőművek fajlagos beruházási költsége

Table 1.: Specific investment costs of different electricity generating plants

Erőműtípus	Fajlagos költség (€/kWh)
Fotovillamos	0,25–1,25
Biomassza	0,05–0,15
Szél	0,05–0,13
Geotermikus	0,02–0,10
Vízi	0,02–0,10
Atom	0,03–0,035
Földgáz-tüzelésű	0,035–0,045

Forrás: saját szerkesztés Bobok–Tóth (2010) alapján

Ebből következik, hogy a megújuló energiaforrások alkalmazása jelenleg nem versenyképes a fosszilis energiahordozókat használó erőművekkel, így a zöldenergia termelésének elengedhetetlen feltétele a termelés támogatása. Fontos ugyanakkor megjegyezni, hogy a fajlagos költség számítások csak a termelés közvetlen költségeit (beruházás, működtetés) veszik figyelembe, a termelés során okozott negatív externáliák internalizálásával járó költségek jelentős részét azonban nem. E költségek ugyanakkor akár többszörösen is meghaladhatják a figyelembe vett költségeket. A megújuló energiaforrások alkalmazása a fosszilis energiahordozót használó hagyományos erőművekkel szemben minimális negatív externhatásokkal jár, így e „megspórolt” internalizációs költségek jelentik elvi alapját a megújuló energiaforrások termelését segítő állami és szupranacionális dotációknak.⁴

A megújuló energiaforrások alkalmazásának háromféle támogatási típusát különböztethetjük meg. Beruházási támogatás esetén az állam vagy szupranacionális szervezet a megújuló energiaforrást alkalmazó erőmű létesítéséhez nyújt visszatérítendő, vagy vissza nem térítendő támogatást, ezzel csökkentve a beruházás megtérülési idejét. E támogatási forma Magyarországon – döntő mértékben – az uniós operatív programokon keresztül, az Európai Unió és Magyarország társfinanszírozásában valósul meg.

A másik két lehetőség során a termelés támogatására kerül sor. Az úgynevezett zöld bizonyítvány rendszerben az államok meghatározzák, hogy országos szinten a megtermelt villamos energiának milyen mértékben kell megújuló energiaforrásból származnia. Majd

az így meghatározott makrocél elérése érdekében a villamosenergia-piac szereplői számára meghatározzák kötelező részesedésüket a zöldenergia termelésből, melyet vagy megújuló energiaforrás alkalmazásával, vagy a kötelező célon felül zöldenergiát termelők számára értékesíthetővé váló zöldenergia bizonyítványok beszerzésével teljesíthetnek. Ebben az esetben a dotációt közvetlenül nem az állam biztosítja, hanem a zöldenergia termelés többletköltségét szabályozó hatóságként szétteríti a szektor szereplői között, akik ezt áraikba beépítve részben vagy egészben a végfogyasztókra terhelik rá.⁵

A harmadik lehetőség a garantált áras kötelező átvételi rendszer. Ennek során a zöldenergiát termelő vállalatok a piaci árnál magasabb árszinten táplálhatják be a megtermelt villamos energiát a hálózatba, melyet az üzemeltető köteles befogadni. A kötelező átvétel időtartalma, éves mennyisége és a piaci ár feletti többletár technológiánként eltérő lehet. Ebben az esetben a többletköltség a rendszerszintű tarifákba átalányként kerül beépítésre, így ebben az esetben is részben vagy egészben a végső fogyasztók fizetik a megújuló energiatermelés többletköltségét.

Magyarországban e támogatási forma a 2003 és 2007 között a Kötelező Átvételi Pénzeszköz Rendszerben (KÁP), 2008 és 2016 között a Kötelező Átvételi Rendszer (KÁT) keretében valósult meg, míg 2017-től a Megújuló Energia Támogatási Rendszer (METÁR) adja a támogatás működési keretét. A bemutatott támogatási rendszerek önmagukban is üzemeltethetők, de a legtöbb esetben ezek kombinációjának alkalmazására kerül sor, többek közt Magyarországon is, ahol jelenleg a METÁR mellett az uniós operatív programok keretében belül biztosított beruházási támogatás segíti a megújuló energiaforrások alkalmazásának elterjedését.

3. A garantált áras kötelező átvételi rendszer működése Magyarországon

Magyarországon a megújuló energiaforrások termelését támogató rendszer kiépítésének alapját a 2001-ben elfogadott villamosenergia törvény⁶ és annak végrehajtási rendelete⁷ teremtette meg. A 2003 és 2007 között működő KÁP rendszerben a közüzemi nagykereskedőket, illetve a területileg illetékes áramszolgáltatókat kötelezte a rendszer a megtermelt zöldenergia átvételére és a támogatott átvételi ár megfizetésére. E közüzemi nagykereskedelmi ár és a megfizetett kötelező átvételi árak különbözetét az állam kompenzálta a nagykereskedők és a szolgáltatók felé a rendszerirányítási díjba beépített KÁP-díjból befolyó összegből.

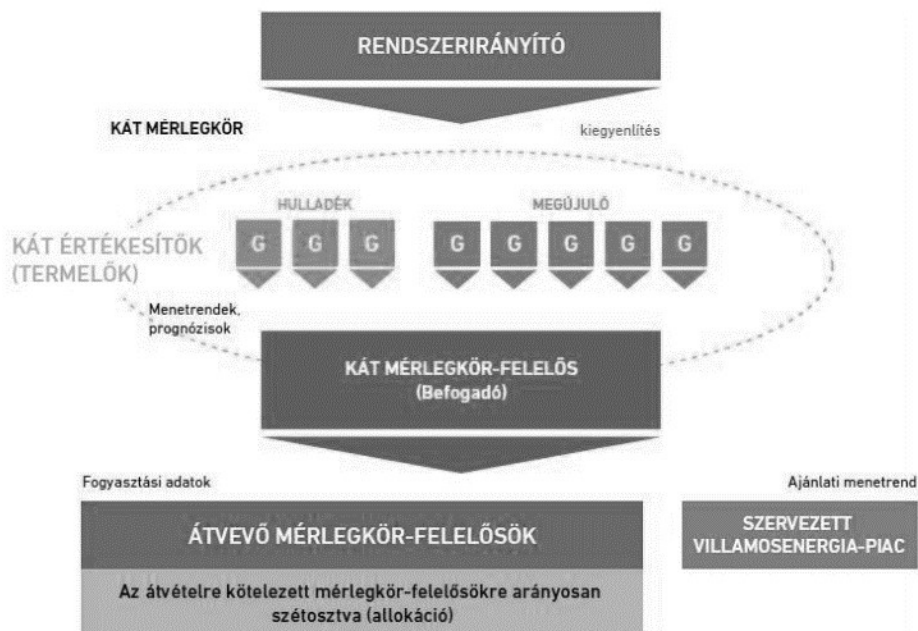
Az Európai Unió által meghatározott, a villamosenergia- és földgázpiac liberalizációjára vonatkozó uniós szabályok magyar jogrendbe való átültetése következtében a KÁP-rendszer átalakítása is szükségessé vált. A 2007-ben elfogadott új villamosenergia törvény⁸ (VET) a megújuló energiaforrások alkalmazásának támogatása és a megújuló energiaforrásokból, valamint hulladékból nyert energiával termelt villamosenergia versenyhátrányának leküzdése érdekében létrehozta a Kötelező Átvételi Rendszert (KÁT). A rendszer keretében az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia átvételi árát, mennyiségét és a kötelező átvétel időtartamát a felhasználók teherbíró képessége, a technológiák fejlődéséből adódó várható hatékonyságjavulás, valamint az adott technológia a villamosenergia-rendszer működésére gyakorolt hatásának és a technológiai sajátosságok figyelembevételével állapította meg a Magyar Energia Hivatal (MEH), majd 2013-tól a jogutód Magyar Energia- és Közműszabályozási Hivatal (MEKH).

A kötelező átvételi rendszer alapját az úgynevezett KÁT-mérlegkör adta, melynek üzemeltetéséért a MAVIR Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító Zrt. (MAVIR) volt felelős. A rendszerben a befogadó feladatát ellátó MAVIR a KÁT keretében kötelezően átveendő villamosenergiát a termelőktől (értékesítő) átvette, s azt a kereskedelmi engedélyesek felé szétosztotta, értékesítette és elszámolta. Az értékesítő, amennyiben a támogatást igénybe kívánta venni, köteles volt a KÁT-mérlegkörhöz csatlakozni. Az általa a korábban leadott termelési menetrend alapján a rendszerbe betáplált energiát a

mérlegkör felelőse az átvételi áron (piaci ár + KÁT támogatás) átvette, aki azt ezt követően az átvételre kötelezett kereskedelmi engedélyesek (áramszolgáltatók) részére továbbértékesítette a mérlegükhöz tartozó egyetemes szolgáltatásra nem jogosult fogyasztással arányos mértékben.⁹

1. ábra: KÁT-mérlegkör működése

Figure 1.: Operation of FIT balance group

Forrás: MAVIR

A támogatási időszak lejártát, vagy a mennyiségi korlát elérését követően a termelőnek az általános piaci szabályoknak megfelelően nyílt lehetősége a megtermelt energia értékesítésére. A KÁT támogatás időtartalma használt berendezést nem alkalmazó, zöldmezős beruházás esetén 5–25 év között mozgott. Minden további esetben a MEKH egyedileg határozta meg a KÁT jogosultság időszakot.

2. táblázat: KÁT jogosultság különböző erőműtípusok esetén

Table 2.: FIT entitlement in case of different power plant types

Erőmű típusa	Támogatás maximális időtartalma
Biomassza 20 MW-nál nem nagyobb erőműegység	20 év
Biogáz erőmű biogáz üzemmel 5 MW-nál nem nagyobb gázmotoros erőműegység	15 év
Hulladéklerakóból származó gáz, gázmotoros erőműegység	5 év
Napelem 2 MW-nál nem nagyobb erőműegység	25 év

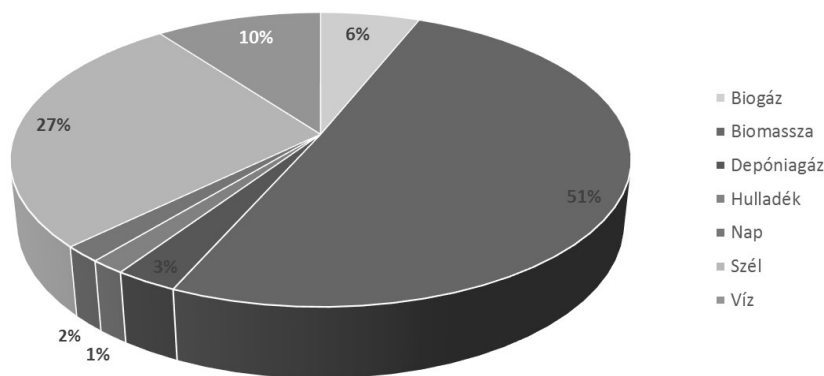
Forrás: Saját szerkesztés a Magyar Energia- és Közműszolgáltatási Hivatal adatai alapján

A támogatás maximum a beruházás megtérüléséig volt folyósítható, így a támogatási időszak a megállapítottnál rövidebb is lehetett. Az átvételi ár (piaci ár és az afelett biztosított támogatás) meghatározása az erőmű által alkalmazott megújuló energiaforrás típusa, az alkalmazott techno-

lógia, az erőmű névleges villamosenergia-termelő kapacitása, a KÁT jogosultság megszerzésének időpontja (2008 előtt vagy után), valamint a termelés zónaideje¹⁰ (csúcs-, völgy- és mélyvölgy időszak) alapján történt.¹¹ Az átvételi ár meghatározó részét a támogatás adta. 2014-ben megújulók esetén az átlagos 32,69 Ft/kWh átvételi árból 20,37 Ft volt a fajlagos támogatás, mely a teljes ár 62,3 százaléka volt.¹² 2008-ban, a rendszer indulásakor a legmagasabb támogatásban a 2008 előtt létrejött erőművek, a 2008 után létrejött, csúcsidőszakban termelő, 20 és 50 MW közti névleges teljesítménnyel rendelkező nap és szélenergia-termelő, az 5 MW alatti vízerőművek, valamint az egyéb megújuló energiaforrást alkalmazó, 20 MW alatti névleges teljesítménnyel rendelkező háztartási méretű és kiserőművek részesültek, míg a legalacsonyabb támogatást a 2008 után létrejött, mélyvölgy időszakban termelő, 20–50 MW névleges teljesítménnyel rendelkező megújuló energiát hasznosító (kivéve nap- és szélenergia) kiserőművek kapták. Az átvételi árak a 2008 előtt jogosultságot szerzők esetében az előző év inflációjának mértékével, míg a 2008 után jogosultságot szerzők esetében az előző évi fogyasztói árindex egy százalékponttal csökkentett értékével változtak minden évben, melynek következtében erősen differenciálódtak az átvételi árak az elmúlt 8 évben. 2016-ban a KÁT keretében kifizetett támogatás 60 százaléka biomassza, 27 százaléka szél, 10 százaléka víz alapú energiatermelés támogatására fordítódott, míg a napenergia termelés támogatása alig érte el a két százalékot.

2. ábra: KÁT támogatás megoszlása (2016)

Figure 2.: Distribution of FiT support (2016)

Forrás: Saját szerkesztés MAVIR adatai alapján

Fontos megjegyezni, hogy a KÁT támogatás megoszlása a legkisebb mértékben sem képezte le a hazai megújuló energia-piac összetételét. A KÁT támogatás önkéntes bejelentkezés alapján került folyósításra, a támogatás igénybevétele a termelők számára nem volt kötelező, melyet a nagymértékű támogatás ellenére is számos termelő nem vett igénybe, elsődlegesen a jelentős adminisztratív tervek, illetve az előre rögzített betáplálási menetredek miatt.

Az indulást követően a KÁT termelők száma megközelítőleg 250, míg az átvevők száma 25 volt. A termelők száma 2010 végéig 350-re emelkedett, melynek nagy részét a kapcsolt hő- és villamosenergia-termelést folytató erőművek adták. 2011. január 01-vel, a vonatkozó rendelet¹³ hatályon kívül helyezésével az átvételi kötelezettség alá eső, hővel kapcsoltan termelt villamos energia mennyiségét, és a kötelező átvétel időtartamát meghatározó hatósági határozattal nem szabályozott értékesítési jogosultságok megszűntek, így a KÁT-termelők száma hozzávetőlegesen 290-re csökkent, míg az átvevők száma nem változott. A VET 2011. évi módosítása¹⁴ az év közepétől megszüntette a kapcsolt hő- és villamosenergia termelést folytató erőművek KÁT tagságát, mellyel a KÁT-mérlegkörbe tartozó termelők száma 130-ra csökkent.¹⁵ A MEKH adatai alapján 2015-ben 139 termelő taggal, 854,26 MW névleges kapacitással, 2438,2 GWh megtermelt villamosenergia-mennyiséggel működött a KÁT.¹⁶

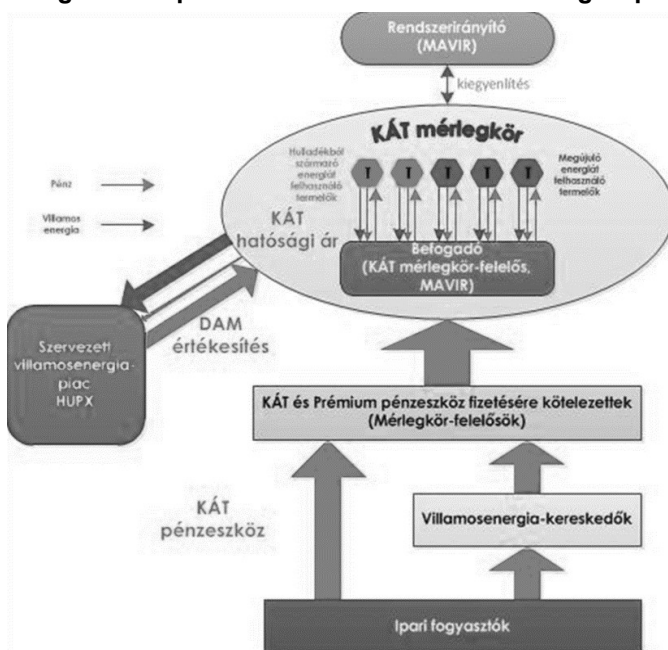
A KÁT működése kapcsán számos kritika fogalmazódott meg, melyek közül kiemelendő a rendszer túlbürokratizáltságából adódó kiszorító hatás. A támogatás igénybevételéhez szükséges adminisztratív terhek (pl.: termelési menetrend leadási kötelezettség) sok termelőt sarkaltak arra, hogy a támogatás igénybevétele nélkül végezzék termelő tevékenységüket, így azok sok termelőt a megújuló energiatermelés területére való belépéstől is távol tartottak.

4. Megújuló Energia Támogatási Rendszer

Az Európai Unió 2014 nyarán tette közzé a megújuló energiaforrások termelésének támogatására vonatkozó új irányelvét,¹⁷ mely 2016-tól új keretet határozott meg a tagállami támogatási rendszerek működésének. Az új szabályozás alapján a megtermelt zöldenergiát a termelőknek közvetlenül a piacon kell értékesíteni, továbbá az állami szabályozóknak úgy kell kialakítaniuk a szabályozói környezetet, hogy az ne ösztönözze a termelőket, hogy negatív árak esetén is folytassák a villamosenergia termelését. Mindemellett a támogatást 2017-től csak versenyeztetési ajánlattételi eljárást követően, világos, átlátható és megkülönböztetésmentes feltételrendszerben lehet biztosítani, kivéve azokban az esetekben, ahol ez az eljárás egy, vagy csak korlátozott számú erőmű támogatását tenné lehetővé, vagy ahol alacsony szintre csökkenne a projektek megvalósításának aránya, vagy ahol az eljárás megnövelné a szükséges támogatási szintet. Ezt az eljárást azonban 1 MW-nál kisebb névleges kapacitású erőműveknél és demonstrációs projekteknél a tagállamok nem kötelesek alkalmazni.¹⁸

Az új szabályozói környezet a hazai jogrendbe történő átültetésére több lépcsőben került sor. Első körben 2016. április 1-vel megváltozott a KÁT-mérlegkör működése. Az átvett zöldenergia ezt követően már nem kerül átadásra a befogadók részére, azt teljes egészében a mérlegkör felelőse, a MAVIR értékesíti a szervezett villamosenergia piacon (HUPX). A változással bevezetésre került az úgynevezett KÁT-pénzeszköz, melyet a korábbi átvételre kötelezetteknek kell a MAVIR felé megfizetniük a zöldenergia értékesítés szaldójának fedezetéül.¹⁹

3. ábra: Módosult KÁT-mérlegkör működése
Figure 3.: Operation of modified FiT balance group

Forrás: MAVIR

Második lépésként 2017. január 1-jén bevezetésre került a Megújuló Energia Támogatási Rendszer (METÁR). Az új rendszer felváltotta a korábbi KÁT-ot, azonban a hatályos, meglévő szerződések az új rendszerben is érvényben maradtak, azonban a régi KÁT-ba újonnan már nem lehet belépni.

A METÁR rendszer részeként két támogatási rendszer, a METÁR KÁT és a Prémium Támogatási Rendszer működik. A háztartási méretűnél nagyobb, de 0,5 MW névleges teljesítmény alatti megújuló, de nem szélenergiát hasznosító új építésű erőművek és demonstrációs projektnek minősülő erőművek a METÁR KÁT keretében juthatnak támogatáshoz, melynek működési mechanizmusa megegyezik a korábban bemutatottal.²⁰ A 0,5 MW névleges teljesítményt elérő, de az 1 MW alatti teljesítményű megújuló, de nem szélenergiát hasznosító, új építésű erőművek a prémium támogatási rendszer keretében juthatnak forráshoz. Ezen erőművek esetén a támogatás időtartalmát és a támogatás keretében prémiummal átvett energia mennyiségét a MEKH állapítja meg adminisztratív úton (adminisztratív prémium). A támogatott ár (a referencia piaci ár és az afelett biztosított támogatás) meghatározása az erőmű által alkalmazott megújuló energiaforrás típusa, az alkalmazott technológia, az erőmű névleges villamosenergia-termelő kapacitása, valamint a termelés zónaideje²¹ (csúcs-, völgy- és mélyvölgy időszak) alapján történt. A támogatott ár meghatározó részét – a METÁR KÁT átvételi árhoz hasonlóan – a támogatás adja.²²

3. táblázat: A megújuló energiaforrásból származó villamos energia kötelező átvételi-, valamint a pályázati eljárás alá nem tartozó zöld prémium támogatott bázisára és 2017. évi támogatott árai (Ft/kWh)

Table 3.: Feed-in tariff price of electricity from renewable energy sources and the green premium supported base price of not covered by the tender procedure and the supported price thereof in 2017 (Ft/kWh)

		Bázisár (2016)				2017. január 1-től			
		Csúcs	Völgy	Mélyvölgy	Átlag	Csúcs	Völgy	Mélyvölgy	Átlag
Kötelező átvételi ár (METÁR KÁT) 0,5 MW alatti erőműegység (kivéve szél)	Nem naperőműben termelt	35,50	31,77	12,96	30,49	35,29	31,58	12,88	30,31
	Naperőműben termelt	31,77	31,77	31,77	31,77	31,58	31,58	31,58	31,58
Pályázati eljárás alá nem tartozó prémium típusú támogatás támogatott ára 1 MW alatti erőműegység (kivéve szél)		31,77				31,58			

Forrás: saját szerkesztés a 165/2016. (VI. 23.) Korm. rendelet 1. számú melléklete és a MEKH adatai alapján

A támogatási idő az alkalmazott technológia és a támogatási módozat (METÁR KÁT / adminisztratív prémium) függvényében 4 év 6 hónap és 25 év között, míg az 1 kW névleges teljesítményhez tartozó éves támogatottan átvett energiamennyiség a technológia függvényében 1100 és 6900 kWh között változik.²³

4. táblázat: METÁR KÁT és Prémium támogatás adatai

Table 4.: Data of RESS FIT and Premium support

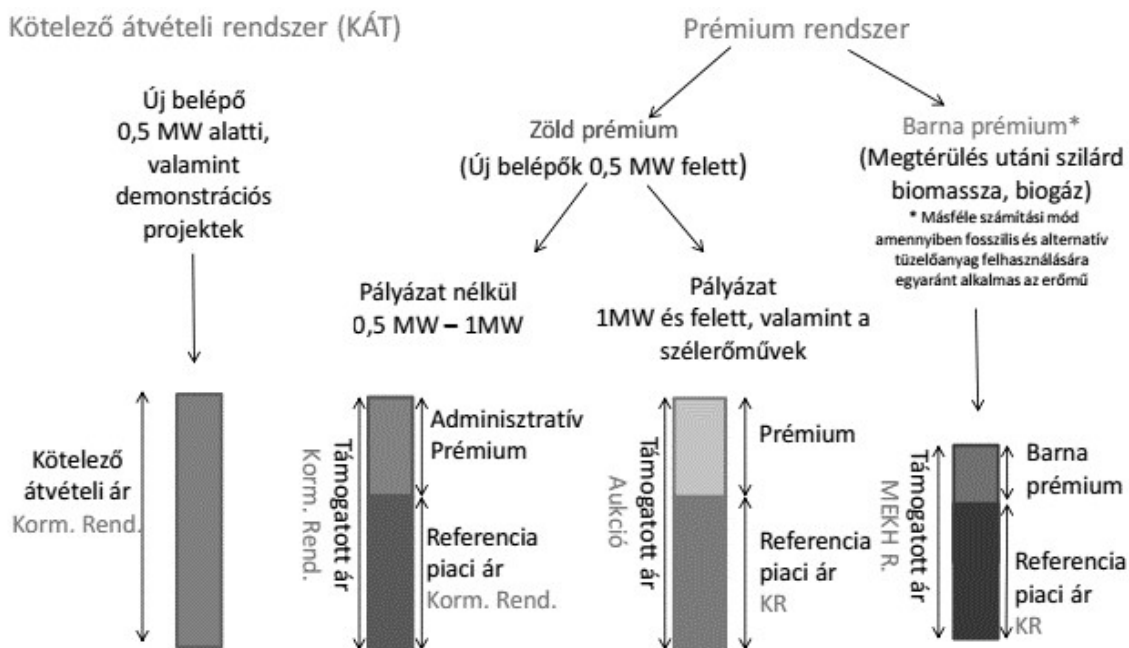
Technológia	Támogatás időtartama		Támogatás alá eső mennyiség		Kereskedelmi üzembe helyezésre rendelkezésre álló időtartam (év)
	METÁR KÁT	Prémium támogatás	1kW teljesítő-képességhez tartozó éves mennyiség (kWh)	Alapul vett teljesítőképesség típusa	
Biogáz (biogáz üzemmel)	25 év	25 év	6750	Névleges villamos teljesítőképesség	5
Hulladéklerakóból származó gáz	5 év 3 hónap	4 év 6 hónap	7500	Névleges villamos teljesítőképesség	2
Napelem (fix)	13 év 1 hónap	12 év 7 hónap	1100	Beépített napelemek össz-teljesítőképessége	2
Napelem (napkövetős)	13 év 1 hónap	12 év 7 hónap	1500	Beépített napelemek össz-teljesítőképessége	2
Szilárd biomassza	25 év	25 év	6900	Névleges villamos teljesítőképesség	5

Forrás: MEKH

A szél-erőművek és az 1 MW névleges teljesítményt elérő erőművek az uniós irányelvnek megfelelően csak versenyeztetési eljárás keretében kaphatnak támogatást. A zöld prémium típusú támogatás esetén a termelők a támogatott árra tett ajánlataik alapján versenyeznek egymással a támogatásért. Az eljárás nyertese minden esetben az eljárás során megállapított támogatott áron jogosult a villamosenergiát értékesíteni.²⁴ A támogatás mértékét a versenyeztetési eljárás során meghatározott ár és a piaci referenciaár különbsége adja. Amennyiben ez negatív, tehát a piaci referenciaár meghaladja a támogatott árat, abban az esetben a termelő a különbözetet köteles visszafizetni a befogadó felé. A támogatás maximum 20 évre biztosítható.²⁵

4. ábra: METÁR rendszer támogatási formái

Figure 4.: Forms of support of RESS scheme

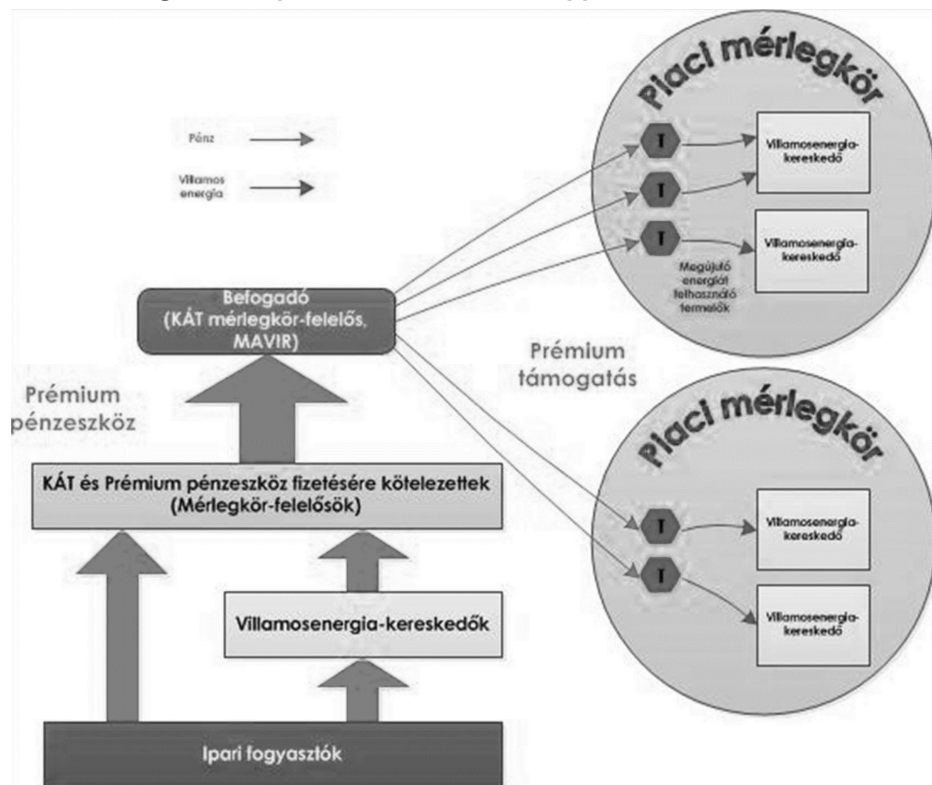

Forrás: Kaderják–Mezősi 2016

A fent bemutatott feltételeknek megfelelő termelők jogosultak a Prémium Támogatási Rendszerhez csatlakozni.²⁶ A támogatást igénylőkkel a befogadó MAVIR támogatási szerződést köt. A MAVIR a korábban bemutatottak szerint határozza meg a prémizált termelő prémiumának mértékét. Ennek fedezetét az úgynevezett Prémium pénzeszköz, azaz a METÁR rendszer finanszírozási rendeletében²⁷ meghatározott fizetésre kötelezett szervezetek²⁸ befizetései jelentik. A rendszer ennek megfelelően azonos a régi KÁT rendszer finanszírozásával. A rendszer működésének a költségét, azaz a prémium pénzeszközt a MAVIR havonta határozza meg a termelőknek megfizetett összeg és a HUPX értékesítésből származó bevétel különbözeteként, melyet a mérlegkör felelősökön keresztül az egyetemes szolgáltatásra nem jogosult villamosenergia fogyasztókra hárítja át a vásárolt villamosenergia arányában.

5. ábra: Prémium Támogatási Rendszer működése

Figure 5.: Operation of Premium Support Scheme

Forrás: MAVIR

A Zöld Prémium mellett a Magyarország be kívánja vezetni az úgynevezett Barna Prémiumot is, melyben azon biomasszát vagy biogázt felhasználó, már működő erőművek részesülhetnek, akiknek 2020-ig lejár a régi KÁT jogosultságuk, s támogatás hiányában bezárás fenyegeti őket. E támogatási formával, melynek alkalmazását az Európai Unió még nem hagyta jóvá, a REKK számításai szerint évi 2,5 PJ (6944,44 GWh) megújuló alapú termelés tartható fent.²⁹ E támogatást – jóváhagyása esetén – a MEKH állapítja meg 5 év időtartamra, a támogatás mértékét évente felülvizsgálva. A támogatási időszak meghosszabbítható.³⁰

5. Összefoglalás

Összefoglalóan elmondhatjuk, hogy a közel másfél évtizedes múltra visszatekintő megújuló energiaforrások termelését támogató rendszer 2017-re jelentős strukturális változáson esett át. Az új rendszer feltétlen pozitívuma, hogy nem érintette a korábban meglévő jogsultságokat, így nem kell az új szabályozás kiszorító erejével számolnunk. Szintén a rendszer pozitívuma, hogy az uniós direktíva adta keretek között a METÁR KÁT és az adminisztratív prémium rendszerek bevezetésével a szabályozás könnyített eljárásrendet határoz meg a kistermelők számára, ezzel elkerülve a növekedő bürokratikus terhek kiszorító hatását, mely már a régi KÁT esetén is jelentős számú termelőt tartott vissza a támogatási rendszerhez való csatlakozástól. Negatívuma ugyanakkor, hogy az amúgy is bürokratikus eljárásrendet nem javította, hanem a legjobb esetben is csak nem tette bonyolultabbá.

A versenyeztetési eljáráson alapuló Zöld Prémium működéséről – meghirdetett tender hiányában – még nem lehet konklúziót levonni. Az új rendszernek ugyanakkor komoly szerepet kell játszania a hazai megújuló energiaforrásokból előállított energia részarányára vonatkozó célkitűzés végrehajtásában. A REKK számítása alapján az új rendszer segítségével legalább 9,4 PJ (2 611,11 GWh) villamos energiát kell beszerezni. Ez további 2,462 PJ-lal (683,88 GWh) nő, amennyiben az Európai Unió nem járul hozzá a barna prémium alkalmazásához, s szükségessé válik az így kieső kapacitások pótlása.³¹ A szükséges energiamennyiség beszerzését a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium a versenyeztetési eljárás során beszerzendő mennyiség meghatározásával tudja szabályozni, így elvi akadály nincs annak, hogy a rendszer támogathatja a hazai megújuló energiaforrásokból előállított energia részarányára vonatkozó célkitűzés végrehajtását.

JEGYZETEK

1. A Bizottság közleménye: Európa 2020 – Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája COM(2010) 20202009/28/EK irányelv 1. számú melléklete.
2. Magyarország Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Terve 2010–2020, Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, Budapest, 2010.
3. Mezősi (2014).
4. Fucskó (2003).
5. A villamos energiáról szóló 2011. évi CX. törvény.
6. Az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia átvételének szabályairól és árainak megállapításáról szóló 56/2002 GKM rendelet.
7. A villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény.
8. 389/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet; 63/2013. (X. 29.) NFM rendelet.
9. Jogszabály által megállapított időszakok (csúcsidőszak, völgyidőszak, mélyvölgyidőszak), melynek időtartalma függ az időszakától (nyári vagy téli) a megtermelt energia elosztási területétől és a naptári nap jellegétől (munkanap, munkaszüneti nap).
10. 389/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet.
11. Beszámoló a kötelező átvételi rendszer 2014. évi alakulásáról.
12. Az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia átvételének szabályairól és árainak megállapításáról szóló 56/2002 GKM rendelet 6. § (4).
13. Az energetikai tárgyú törvények módosításáról szóló 2011. évi XXIX. törvény.
14. MAVIR: A Kötelező átvételi rendszer működése 2017. 01. 01-től.
15. Beszámoló a kötelező átvételi rendszer 2015. évi alakulásáról.
16. A Bizottság közleménye: Iránymutatás a 2014–2020 közötti időszakban nyújtott környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról (2014/C 200/01).
17. A Bizottság közleménye: Iránymutatás a 2014–2020 közötti időszakban nyújtott környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról (2014/C 200/01) 124–127 cikkelyek.

18. A megújuló energiaforrásokból nyert energiával termelt villamos energia működési támogatásának finanszírozásához szükséges pénzeszköz mértékének megállapítási módjára és megfizetésére vonatkozó részletes szabályokról szóló 61/2016. (I. 27.) NFM rendelet.
19. A megújuló energiaforrásból termelt villamos energia kötelező átvételi és prémium típusú támogatásáról szóló 165/2016. (VI. 23.) Korm. rendelet 10. §; VET 9–13/A §.
20. Jogszabály által megállapított időszakok (csúcsidőszak, völgyidőszak, mélyvölgyidőszak), melynek időtartalma függ az időszámítástól (nyári vagy téli) a megtermelt energia elosztási területétől és a naptári nap jellegétől (munkanap, munkaszüneti nap).
21. 165/2016. (VI. 23.) Korm. rendelet.
22. A megújuló energiaforrásból termelt villamos energia működési támogatásának mértékéről szóló 17/2016 (XII. 21.) MEKH rendelet.
23. A támogatott ár évente a Központi Statisztikai Hivatal által a tárgyévet megelőző évre vonatkozóan havonta közzétett, az előző év azonos hónapjaihoz viszonyított fogyasztói árindex 1% pontos hatékonyságjavítási tényezővel csökkentett értékének átlagával kerül indexálásra.
24. 165/2016. (VI. 23.) Korm. rendelet 13.–17. §.
25. Lejárt KÁT jogosultságok meghosszabbítására nincs lehetőség.
26. A megújuló energiaforrásokból nyert energiával termelt villamos energia működési támogatásának finanszírozásához szükséges pénzeszköz mértékének megállapítási módjára és megfizetésére vonatkozó részletes szabályokról szóló 63/2016. (XII. 28.) NFM rendelet; VET 9–13/A §.
27. „a VET 13. §-ával összhangban olyan mérlegkör-felelős, akinek a mérlegkörében felhasználó tag lehet”.
28. Kaderják–Mezősi (2016).
29. 165/2016. (VI. 23.) Korm. rendelet 13. §; 17. §.
30. Kaderják–Mezősi (2016).

FELHASZNÁLT IRODALOM

- A Bizottság közleménye: Európa 2020 – Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája COM (2010) 2020.
- A Bizottság közleménye: Iránymutatás a 2014–2020 közötti időszakban nyújtott környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról (2014/C 200/01).
- A megújuló energiaforrásokból nyert energiával termelt villamos energia működési támogatásának finanszírozásához szükséges pénzeszköz mértékének megállapítási módjára és megfizetésére vonatkozó részletes szabályokról szóló 61/2016. (I. 27.) NFM rendelet.
- A megújuló energiaforrásokból nyert energiával termelt villamos energia működési támogatásának finanszírozásához szükséges pénzeszköz mértékének megállapítási módjára és megfizetésére vonatkozó részletes szabályokról szóló 63/2016. (XII. 28.) NFM rendelet.
- A megújuló energiaforrásból termelt villamos energia kötelező átvételi és prémium típusú támogatásáról szóló 165/2016. (VI. 23.) Korm. rendelet.
- A megújuló energiaforrásból termelt villamos energia működési támogatásának mértékéről szóló 17/2016 (XII. 21.) MEKH rendelet.
- A megújuló energiaforrásból vagy hulladékból nyert energiával termelt villamos energia, valamint a kapcsolatosan termelt villamos energia kötelező átvételéről és átvételi áráról szóló 389/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet.
- A villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény.
- A villamos energiáról szóló 2011. évi CX. törvény.
- Az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia átvételének szabályairól és árainak megállapításáról szóló 56/2002 GKM rendelet.
- Az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia átvételének szabályairól és árainak megállapításáról szóló 56/2002 GKM rendelet.
- Az átvételi kötelezettség alá eső villamos energiának az átvételi rendszerirányító által történő szétosztásáról és a szétosztás során alkalmazható árak meghatározásának módjáról szóló 63/2013. (X. 29.) NFM rendelet.

- Az energetikai tárgyú törvények módosításáról szóló 2011. évi XXIX. törvény. Beszámoló a kötelező átvételi rendszer 2014. évi alakulásáról.
- Beszámoló a kötelező átvételi rendszer 2014. évi alakulásáról.
- Beszámoló a kötelező átvételi rendszer 2015. évi alakulásáról.
- Bobok Elemér–Tóth Anikó (2010): A geotermikus energia helyzete és perspektívái. In: Magyar Tudomány 2010/8.
- Fucskó József et al. (2003): A forgalmazható zöld bizonyítvány és alternatívái. A Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem Környezettudományi Intézetének tanulmányai. 21. szám. Budapest.
- Kaderják P.–Mezősi A. (2016): A megújuló villamosenergia-támogatási rendszer (METÁR) jövőbeni keretei Magyarországon. REKK Policy Brief 2016/04.
- Magyarország Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Terve 2010-2020, Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, Budapest, 2010.
- MAVIR: A Kötelező átvételi rendszer működése 2017. 01. 01-től.
- Mezősi András (2014): Drága-e a megújuló? – A hazai megújuló villamosenergia-termelés hatása a villamos energia árára. In: Vezetéstudomány. XLV. évf. 7–8. szám. pp. 40–52.